

Tilburg University

Noot bij: Beroepscommissie RSJ (24-01-2005), 17

Kooijmans, T.

Published in:
Sancties

Publication date:
2005

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):

Kooijmans, T. (2005). Noot bij: Beroepscommissie RSJ (24-01-2005), 17. Manuscript in preparation.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

FPK geplaatst te krijgen, dient derhalve een omweg te worden bewandeld en wel die van de zogenaamde tussentijdse toets als bedoeld in art. 38s (oud) Sr. Wanneer

de rechter naar aanleiding van die toets tot het oordeel komt dat de verdere tenuitvoerlegging van de SOV niet langer is vereist, beëindigt hij deze. Het Hof Arnhem (21 juli 2003, NJ 2003, 559) noemt in dit verband als maatstaf voor beëindiging van de maatregel het geval waarin de verdere voortzetting van de maatregel niet zinvol is door een omstandigheid die buiten de macht van betrokkene ligt. (Zie over o.a. deze uitspraak P.A.M. Mevis in *Sancties* 2003, p. 338-345.) Eerst indien de SOV langs deze weg tot een einde is gekomen, bestaat de mogelijkheid om betrokkene in een FPK op te nemen, bijvoorbeeld en met name op basis van (art. 2 van de) Wet BOPZ.

Gehoopt mag worden dat ook nu, na inwerkingtreding van de Wet ISD, in gevallen zoals het onderhavige de koninklijke weg zal worden bewandeld van beëindiging van de maatregel langs de lijn van art. 38s Sr, en niet dat de tenuitvoerlegging wordt voortgezet in de sobere vorm zonder programma, welke vorm bestemd is voor veelplegers die (nog) niet (meer) in staat en bereid zijn om aan een programma deel te nemen. Zonder programmatische invulling zal de maatregel per saldo –als kale detentie– disproportioneel zijn in verhouding tot de betrekkelijk geringe ernst van het feit/de feiten dat/die aanleiding gaven tot oplegging van de maatregel. Weliswaar maakt de onderhavige zaak duidelijk dat de verschillende toetsingsmomenten van de maatregel –oplegging, tussentijdse toets en beslissing op beklag en in beroep– een zekere vorm van overlap vertonen en daardoor wellicht niet altijd even transparant zijn, maar zulks is verre te verkiezen boven het tijdelijk wegstoppen van gedetineerden die door psychiatrische problematiek niet in staat zijn een programma te volgen binnen het kader van de tenuitvoerlegging van de nieuwe maatregel. Voor personen met zo'n problematiek bestaan, vanuit humanitair perspectief, andere mogelijk-

heden, terwijl de executie van de ISD, vanuit beheersmatig perspectief, niet dient te worden vervuild door personen die daarin niet thuishoren.

T. Kooijmans

17 Grondslag van beslissing tot 14 dagen binnen blijven (beroepscommissie 24 januari 2005, 04/2904/GA; Vegter, Kooyman, Wijte, Van Gemert, secr.)

Post alia.

De inhoud van het beklag en de uitspraak van de beklagcommissie

Het beklag betreft de beslissing van de directeur dat klager gedurende een periode van veertien dagen de inrichting niet tijdelijk mag verlaten vanwege betrokkenheid bij een incident.

De beklagcommissie heeft het beklag gegrond verklaard (...).

De standpunten van de directeur en klager

De unit-directeur heeft in beroep zijn tegenover de beklagcommissie ingenomen standpunt als volgt schriftelijk toegevoerd. In de beoordeling van de beklagcommissie blijft het feitelijke incident achterwege. De beoordeling komt niet overeen met hetgeen op de zitting aan de orde is geweest. De directeur is niet om een plan van opvang gevraagd. De directeur heeft niet adequaat verweer kunnen voeren. In het plan van opvang wordt verwezen naar het routeboekje SOV. Dit boekje krijgt men op de eerste dag van de maatregel uitgereikt en schetst goed sfeer en praktijk. Klager was enige tijd na het incident nog zo boos en hij was zo weinig bereid om naar zijn eigen aandeel te kijken dat het goed leek om te beslissen om hem veertien dagen binnen te houden. In de praktijk kwam dat neer op vier uur in twee weken.

Klager heeft in beroep zijn tegenover de beklagcommissie ingenomen standpunt als volgt toegelicht. Klager nam deel aan een SOV-project en verbleef in de tweede fase. In overleg met zijn mentor mocht klager iedere week tweemaal een uur naar buiten. Dit is ingetrokken gedurende twee weken naar aanleiding van een incident met een medegedetineerde. De unit-directeur heeft niet naar klager geluisterd en zei alleen dat hij twee weken binnen moest blijven. Klager had voor het haar knippen tevoren toestemming gevraagd. Er was geen reden om klager binnen te houden. Klager is geslagen na een woordenwisseling. Na twee weken mocht klager de inrichting weer tijdelijk verlaten. Hij zit nu in de derde fase van de SOV, die duurt tot mei 2005.

De beoordeling

Artikel 44d, derde lid, (oud) Pm bepaalt dat de directeur van een inrichting voor de opvang van verslaafden, overeenkomstig bij regeling van de Minister te stellen nadere regels, toestemming kan verlenen om de inrichting in de tweede fase te verlaten.

In artikel 20c, eerste lid, Regeling tijdelijk verlaten van de inrichting is nader bepaald dat de directeur aan een betrokkene, ten aanzien van wie de tenuitvoerlegging van de tweede fase van de SOV-maatregel plaatsvindt, verlof toe kan kennen. De directeur bepaalt de frequentie en de duur van het verlof. Artikel 20c, derde lid, van de Regeling bepaalt dat bij de bepaling van de frequentie en het aantal uren verlof de directeur rekening houdt met de mate waarin vertrouwen bestaat dat het verlof zonder incidenten zal verlopen.

De onderhavige beslissing van de directeur betreft naar het oordeel van de beroepscommissie een beslissing ex artikel 20c, eerste en derde lid, van de Regeling. Klager was actief betrokken bij een woordenwisseling tussen gedetineerden en heeft daarbij een medegedetineerde scheldwoorden toegevoegd en was moeilijk tot rede te brengen. Een dergelijk

incident beïnvloedt de mate van vertrouwen bij de directeur in de wijze waarop het verlof zal verlopen. De beroepscommissie is, gelet op het voorvermelde, van oordeel dat de beslissing van de directeur inhoudende dat klager gedurende een periode van veertien dagen de inrichting tijdelijk niet mocht verlaten niet in strijd is met de wet en ook niet als onredelijk of onbillijk kan worden aangemerkt. Derhalve zal zij het beroep van de directeur gegrond verklaren, de uitspraak van de beklagcommissie vernietigen en het beklag alsnog ongegrond verklaren.

De uitspraak

De beroepscommissie verklaart het beroep gegrond, vernietigt de uitspraak van de beklagcommissie en verklaart het beklag alsnog ongegrond.

NOOT

Klagers betrokkenheid bij een incident heeft geleid tot een beslissing van de directeur, luidende "U blijft 14 dagen binnen, ook niet onder begeleiding naar buiten". Afgaande op de uitspraak van de beklagcommissie en de daarin door klager en de directeur verwoorde standpunten moet zich ongeveer het volgende hebben afgespeeld. Op de dag van het incident regende het. Klager en zijn medegedetineerden bevonden zich in de woonkamer, alwaar medegedetineerde X klagers haar knipte. Toen het personeel zei dat het haar niet in de woonkamer geknipt mocht worden, gingen X en klager met toestemming op de gang voor de deur bij de entree van de hof staan. Medegedetineerde Y begon X daar uit te schelden omdat hij het vies vond dat er haren op de grond lagen. Klager zei daarop tegen Y dat enkele haren hier en daar beter waren dan het hebben van aids. Y sloeg klager vervolgens op zijn kin. Klager begon op zijn beurt te schelden, was erg boos en werd door het personeel naar boven gestuurd, hetgeen hij aanvankelijk weigerde. Later bleek klager niet bereid om het conflict in aanwezigheid van de directeur te schik-

ken. De gewraakte beslissing was van een en ander het gevolg.

Hoewel uitblinkend in eenvoud en helderheid voor wat betreft de gekozen bewoordingen, bestond een dergelijke helderheid kennelijk niet ten aanzien van de juridische grondslag van deze beslissing. Blijkens zijn mededelingen ten overstaan van de beklagcommissie was de directeur van mening dat de beslissing was gefundeerd op art. 44i, eerste lid (oud), Pm. Subonderdeel d van dit artikelid bepaalt dat in het plan van opvang worden opgenomen de voorwaarden die zijn verbonden aan deelneming aan het programma, de afspraken met betrokkene over deelneming daaraan en de gevolgen van het niet nakomen van die afspraken. Gelet op de stelling van de directeur ging de beklagcommissie ervan uit dat de beslissing niet kon worden aangemerkt als een ordemaatregel in de zin van art. 23 Pbw, en evenmin als een disciplinaire straf als bedoeld in art. 51 Pbw. Omdat klagers plan van opvang door de directeur niet aan de beklagcommissie was overgelegd, kon die commissie niet toetsen of dat plan van opvang voor de beoordeling van de beslissing relevante afspraken bevatte en evenmin welke gevolgen aan het niet-nakomen van dergelijke afspraken zouden moeten worden verbonden. Om die reden oordeelde de beklagcommissie dat de directeur zijn bevoegdheden te buiten was gegaan.

De beroepscommissie oordeelt anders, en wel op basis van art. 20c Regeling tijdelijk verlaten van de inrichting, welk artikel op zijn beurt een uitwerking vormt van art. 44d, derde lid (oud), Pm. Dit art. 20c is opgenomen in Hoofdstuk 3a van de Regeling. Dit hoofdstuk heeft betrekking op "Verlof tijdens verblijf in een inrichting voor de opvang van verslaafden". Ondanks het feit dat op 1 oktober 2004 de Wet plaatsing in een inrichting voor stelselmatige daders (ISD) in werking is getreden (*Stb.* 2004, 351 / 471) en ter gelegenheid daarvan ook de Penitentiaire maatregel is gewijzigd (*Stb.* 2004, 472) – waarbij de regeling betreffende tenuitvoerlegging van de maatregel (SOV) in

drie fasen is geschrapd – is art. 20c (nog) niet gewijzigd, noch de titel van Hoofdstuk 3a van de Regeling. Is dit een omissie van de minister of gaat men er ten departemente vanuit dat, omdat het grootste deel van de doelgroep van de ISD ook de doelgroep van de SOV vormt (*Kamerstukken II*, 2002-2003, 28 980, nr. 3, p. 7), de regeling geen aanpassing behoeft? Dat laatste komt niet waarschijnlijk voor. Nu niet meer expliciet is voorzien in tenuitvoerlegging in drie fasen, doch wel in de mogelijkheid dat de tenuitvoerlegging van de "laatste fase" van de ISD buiten de inrichting plaatsvindt (art. 44d, derde lid, Pm), ligt het voor de hand de inhoud van art. 20c alsmede de titel van Hoofdstuk 3a navenant te wijzigen. Art. 44d, tweede lid, Pm biedt daarvoor een basis.

De directeur meende een basis voor zijn beslissing te hebben gevonden in (de regelgeving omtrent) klagers plan van opvang. Dat zo zijnde, had het voor de hand gelegen dat hij het plan van opvang uit eigen beweging aan de beklagcommissie had overgelegd. Uit zijn schriftelijk tegenover de beroepscommissie ingenomen standpunt, zoals weergegeven in de uitspraak, volgt niet dat de directeur aldaar het plan van opvang wel heeft overgelegd. Hij volstond slechts met een verwijzing naar het routeboekje SOV. Dit algemene boekje bevat echter geen concrete afspraken in de zin van art. 44i (oud) Pm. Toch lijkt goed voorstelbaar dat wanneer duidelijke en voldoende specifieke afspraken in het plan van opvang (inmiddels "verblijfsplan" geheten) worden opgenomen met betrekking tot het gedrag van de gedetineerde binnen en buiten de inrichting, een beslissing zoals in de onderhavige zaak niet alleen kan worden gegrond op art. 20c Regeling tijdelijk verlaten van de inrichting, maar ook op art. 44i, tweede lid en onder b, Pm. De vraag óf er een juridische basis voor zo'n beslissing is – op welke vraag de directeur reeds bij het nemen van de beslissing een antwoord dient te hebben – zal dan niet snel onderwerp van debat meer vormen.

T. Kooijmans